# OBSERVAŢII CRITICE PRIVIND REDAREA LIMBAJULUI JURIDIC ÎN DICŢIONARUL LIMBII ROMÂNE.

## LITERELE A-D

**Prof.univ.dr. Teodor SÂMBRIAN,**
Universitatea din Craiova
sambrianteodor@yahoo.com

**Abstract:**

Our article aims to review or to complete the definitions of 75 words from the Dictionary of the Romanian Language from the viewpoint of the legal language. In the first part, where 20 words are being examined, whose definitions indicate the belonging of the word or of its sense to a certain semantical area of the legal language, the author, after an argumentation that inevitably supposes short critical digressions from the area of legal sciences, suggests another definition, strictly reduced to the linguistic elements. In the second part, we propose definitions for the legal sense of yet another 55 words from the *Dictionary of the Romanian Language*.

**Keywords:** *Dictionary of the Romanian Language*, Lexicology, Legal Linguistics, technical-scientific speciality language.

### 1. Precizări prealabile

Dreptul, fără a constitui un limbaj în sine, (Kalinovski 1966: 56, ap. Popescu şi Iliescu 1979: 88), posedă o formă lingvistică, limbajul său având o structură specifică prin care sunt exprimate şi comunicate diversele dispoziţii normative şi explicate instituţiile juridice. Datorită acestui fapt, el posedă „proprietăţi care se oferă unei analize semiotice, pragmatice, semantice şi sintactice" (*Ibidem*).

În acest articol, ne limităm la aspectul semantic prin analiza definiţiilor a 75 de cuvinte din DLR.

În prima parte, examinăm 20 de cuvinte ale căror definiţii indică aparteneţa cuvântului sau a sensului la o anumită sferă semantică din cadrul

BDD-V3096 © 2017 Editura Universitaria
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:52:09 UTC)

limbajului juridic. Analiza fiecărui cuvânt cuprinde trei secţiuni în următoarea succesiune: a) Definiţia din DLR cu indicarea, în cazul cuvintelor polisemantice, a numărului de sens astfel cum îl înregistrează MDA în cazul sensurilor juridice; b) Critica definiţiei, secţiunea cea mai consistentă a analizei, în care recurgem de cele mai multe ori, în mod inevitabil, la argumente juridice pentru a demonstra erorile dicţionarului; c) Definiţia propusă este secţiunea cea mai importantă. Am optat pentru forma „clasică", respectiv o definiţie logică în care se regăsesc genul proxim şi diferenţa specifică, eliminând detaliile extralingvistice, astfel încât să rezulte o definiţie lexicografică şi cât mai scurtă cu putinţă. La secţiunile a) şi c), după modelul MDA, am semnalat în paranteze explicative, când a fost cazul, informaţii privind domeniul din care face parte cuvântul analizat, aria de răspândire, specificarea domeniului de referinţă al sensului respectiv sau unităţi frazeologice. Toate parantezele explicative conţin abrevieri conform listei de abrevieri.

În partea a doua, prezentăm 55 de cuvinte-titlu în cazul cărora DLR nu reţine şi sensul juridic. Pentru fiecare cuvânt sunt redate sensurile cu care cuvântul apare în DLR, urmate de definiţiile pe care le propunem pentru sensul juridic. La rândul său, fiecare definiţie pe care o propunem este exemplificată cu unul sau mai multe citate excerptate din peste 60 de lucrări din domeniul dreptului (drept civil, drept penal, drept procesual penal, drept comercial, drept internaţional public, drept canonic, drept roman, istoria dreptului şi legislaţie) în care se regăseşte sensul ignorat de DLR. După fiecare cuvânt-titlu este menţionată categoria morfologică comună tuturor sensurilor la cuvintele polisemantice şi abreviată conform listei de abrevieri, în timp ce la cuvintele cu sensuri care aparţin mai multor clase morfologice am indicat categoria morfologică respectivă după fiecare număr de sens. Fiecare definiţie pe care o propunem este precedată de indicaţia numărului de sens raportată la MDA, precum şi de o paranteză explicativă în care am inclus, sub formă abreviată, domeniul din care face parte sensul respectiv, aria de răspândire sau semnalarea unităţilor frazeologice.

## 2. Lista de abrevieri

| | |
|---|---|
| *adj* | adjectiv |
| al. | alineat(ul) |
| ap | apud |
| art. | articol(ul) |
| Ast | astronomie |



BDD-V3096 © 2017 Editura Universitaria
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:52:09 UTC)

| | |
|---|---|
| c.civ. | cod(ul) civil |
| c.com. | cod(ul) comercial |
| Chm | chimie |
| Cmr | comerţ |
| d. | despre |
| DLR | Dicţionarul Limbii Române |
| etc. | et cetera |
| fig. | figurat |
| Fin | finanţe |
| iuz | ieşit din uz |
| îc | în compusul |
| îdr | în dreptul roman |
| îe | în expresia |
| înv | învechit |
| îoc | în opoziţie cu |
| îs | în sintagma |
| îŢR | în Ţările Române |
| îvp | învechit şi popular |
| îvr | învechit şi rar |
| îvT | învechit în Transilvania |
| Jur | ştiinţe juridice |
| liv | livresc |
| MDA | Micul Dicţionar Academic |
| Mol | Moldova |
| mpl | mai ales la plural |
| nr. | numărul |
| Orn | ornitologie |
| pex | prin extensiune |
| pop | popular |
| *sf* | substantiv feminin |
| Si: | sinonim |
| *sm* | substantiv masculin |
| *smf* | substantiv masculin şi feminin |
| *sn* | substantiv neutru |
| spc | specializat |
| Trs | Transilvania |
| ult. | ultim |
| *v* | verb |
| Vân | vânătoare |
| *vr* | verb reflexiv |



BDD-V3096 © 2017 Editura Universitaria
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:52:09 UTC)

*vt* verb tranzitiv
*vtr* verb tranzitiv, reflexiv

### 3. Definiţii greşite

***Aducere***

a). Definiţia din DLR: 23 (Jur; înv; îe) Mandat de ~ Ordin scris prin care un inculpat este chemat în faţa justiţiei.

b). Critica definiţiei: În primul rând, este nejustificată menţiunea din paranteza explicativă, conform căreia expresia *mandat de aducere* ar fi învechită, întrucât atât în codul de procedură penală din 1968 (art. 182, 183, 472 al. 1), cât şi în codul de procedură penală din 2010 (art. 265, 266) se foloseşte aceeaşi expresie. În al doilea rând, definiţia este incompletă, deoarece nu numai inculpatul poate fi adus cu mandat în faţa organului de urmărire penală sau a instanţei de judecată, ci şi alţi participanţi sau subiecţi, precum suspectul, sau martorul (Dongoroz et al., 1976:370).

c). Definiţia propusă: (Jur; îe) *Mandat de* ~ Act procedural prin care o persoană este adusă în faţa organului de urmărire penală sau a instanţei de judecată.

***Amnistie***

a). Definiţia din DLR: Act al puterii suverane, cu caracter colectiv, prin care unei categorii întregi de indivizi sau de fapte penale (crime, delicte etc.) li se suspendă pedeapsa.

b). Critica definiţiei: Definiţia este greşită din trei puncte de vedere. În primul rând, exemplificarea faptelor penale prin *crime, delicte etc.* este desuetă, corespuzând clasificării tripartite a infracţiunilor pe care o făcea codul penal din 1864 (crime, delicte şi contravenţii) şi, respectiv, clasificării bipartite a infracţiunilor potrivit codului penal din 1936 (crime şi delicte), astfel cum a fost revizuit în anul 1948. Codul penal din 1968 nu a mai conţinut nicio dispoziţie referitoare la clasificarea infracţiunilor, considerată de doctrină ca lipsită de un temei ştiinţific (Dongoroz et al. 1969: 129), concepţie ce a fost menţinută şi de actualul Cod penal (Legea nr. 286/2009), în vigoare de la 1 februarie 2014.

În al doilea rând, partea finală a definiţiei (*se suspendă pedeapsa*) nu este exactă deoarece, potrivit însuşi DLR, sensul juridic al verbului *a suspenda* este „A face să înceteze temporar, în condiţiile prevăzute de lege” (o acţiune judiciară, executarea unei pedepse, exercitarea unui drept etc.). Or, efectele amnistiei nu sunt temporare, ci permanente. În al treilea rând, sunt inutile şi menţiunile privitoare la *caracterul colectiv* şi la faptul că amnistia se acordă



BDD-V3096 © 2017 Editura Universitaria
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:52:09 UTC)

unei *categorii de indivizi*, deoarece toate acestea rezultă din împrejurarea că amnistia se aplică unor fapte penale, deci nu unor indivizi, persoana făptuitorului neprezentând relevanţă, aşa cum se întâmplă la graţiere. Cu alte cuvinte, prin amnistie, legiuitorul, din diferite motive, renunţă la aplicarea legii penale pentru anumite infracţiuni (care nu sunt însă dezincriminate), cu consecinţa înlăturării răspunderii penale pentru toţi făptuitorii (Dongoroz et al. 1970: 336).

c). Definiţia propusă: Act al puterii de stat prin care se înlătură răspunderea penală pentru anumite infracţiuni săvârşite.

***Antihreză***

a). Definiţia din DLR: Contract prin care se dă creditorului dreptul de a uza de un bun imobil ipotecat, scăzând eventualele beneficii din dobânzile şi apoi din capitalul datorat.

b). Critica definiţiei: Definiţia din DLR este susceptibilă să provoace confuzie între două tipuri de garanţii reale, respectiv antihreza şi ipoteca, prin menţionarea faptului că obiectul antihrezei ar fi un *bun imobil ipotecat*. Or, în cazul unui imobil ipotecat, acel bun rămâne în posesia debitorului care poate să-l administreze în continuare, să-l greveze eventual cu alte sarcini şi chiar să-l înstrăineze (Alexandresco 1911: 544), în timp ce în antihreză debitorul este deposedat de imobilul ce face obiectul garanţiei, creditorul antihrezist având dreptul să-şi însuşească fructele acelui imobil, cu obligaţia însă de a le imputa asupra dobânzilor creanţei şi, în subsidiar, asupra capitalului (Hamangiu et al. 1929: 1073).

c). Definiţia propusă: Contract prin care se remite creditorului cu titlu de garanţie posesia unui imobil până la achitarea datoriei, cu dreptul pentru creditor de a-şi însuşi fructele şi veniturile imobilului în contul dobânzilor şi apoi al capitalului datorat.

***Autor***

a). Definiţia din DLR: Persoană care comite o infracţiune.

b). Critica definiţiei: Definiţia este imprecisă şi inexactă din punct de vedere juridic, excluzând situaţiile în care o infracţiune este comisă de o pluralitate de infractori sub forma participaţiei penale. Astfel, este posibil ca o infracţiune să fie săvârşită de un grup de participanţi, din care unii efectuează acte de executare, alţii efectuează acte de determinare sau de instigare, iar alţii efectuează acte de ajutorare a celor care execută sau care instigă la executarea infracţiunii (Dongoroz et al. 1969: 189). Toţi comit aceeaşi infracţiune, dar nu toţi au calitatea de autori, ci numai cei care efectuează acte de executare.



BDD-V3096 © 2017 Editura Universitaria
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:52:09 UTC)

c). Definiţia propusă: Persoană care comite în mod nemijlocit o infracţiune.

***Bigamie***

a). Definiţia din DLR: Infracţiune penală ce constă în încheierea unei căsătorii, de către o persoană căsătorită, fără a i se fi desfăcut căsătoria anterioară.

b). Critica definiţiei: Această definiţie conţine două greşeli de exprimare şi, pe de altă parte, este incompletă. Prima greşeală de exprimare priveşte sintagma *infracţiune penală* ce constituie un pleonasm, întrucât, în contextul din definiţie, termenul *infracţiune* nu poate avea decât un caracter penal, sensul fiind cel enunţat de MDA la nr. 5, şi anume, „Faptă care prezintă pericol social, constând în săvârşirea cu vinovăţie a unei abateri de la legea penală, şi care este sancţionată de lege." A doua greşeală de exprimare priveşte parte finală a definiţiei, precizarea *fără a i se fi desfăcut căsătoria anterioară* fiind superfluă, întrucât este evident că prin persoană căsătorită se înţelege o persoană legată printr-o căsătorie valabilă şi care, la data săvârşirii faptei, nu fusese legal desfăcută (Dongoroz et al. 1972: 556). În fine, definţia din DLR nu include şi cazul de comitere a infracţiunii de bigamie de către o persoană necăsătorită care încheie o căsătorie cu o persoană pe care o ştie căsătorită şi care a fost incriminat de toate codurile penale româneşti, respectiv din anul 1864 (art. 271, al. 2), din 1936 (art. 443), din 1968 (art. 303, alin. 2), şi din anul 2009 (art. 336 al. 2).

c). Definiţia propusă: Infracţiune ce constă în încheierea unei noi căsătorii de către o persoană căsătorită sau în încheierea unei căsătorii de către o persoană necăsătorită cu o persoană pe care o ştie căsătorită.

***Chirografar***

a). Definiţia din DLR: (Jur; înv) **1.** *adj*. Care se întemeiază pe un act scris. **2**. *a*. Fără ipotecă. **3-4.** *smf*.; *adj*. (Persoană) care deţine un drept de creditor pe baza unui act sub semnătură privată.

b). Critica definiţiei: În primul rând, suntem datori să precizăm că menţionarea în paranteza explicativă ce precede sensurile cuvântului-titlu *chirografar* a abrevierii (înv) pentru indicarea faptului că din perspectiva temporală, termenul ar fi învechit, este nejustificată. Specific limbajului juridic, cuvântul chirografar, în sintagma *creditor chirografar*, se regăseşte în mod constant în toată doctrina care tratează despre efectele actului juridic în raport cu persoanele (Cantacuzino 1921: 448; Hamangiu et al. 1928: 179; Rosetti-Bălănescu et al. 1947: 244; Negru 1958: 101; Ionaşcu et al. 1967: 312; Cosma 1969: 385; Pop şi Beleiu 1974: 374; Stătescu şi Bîrsan 1981: 81;



BDD-V3096 © 2017 Editura Universitaria
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:52:09 UTC)

Costin et al. 1980: 165; Beleiu 1992: 168; Dogaru 1996: 283; Boroi 1997: 165; Cercel 2006: 228). În ceea ce priveşte cea de a doua definiţie, respectiv *Fără ipotecă*, ea este incompletă deoarece se referă numai la o cauză de preferinţă de care este lipsit creditorul chirografar, ignorându-se şi alte cauze, precum privilegiul şi gajul. În cazul celei de-a treia definiţii, sunt criticabile, pe de o parte, sintagma *drept de creditor* (corect: drept de creanţă) şi, pe de altă parte, specificarea conform căreia izvorul dreptului de creanţă ar fi numai un *act sub semnătură privată*, menţiune, care dat fiind caracterul său limitativ, este greşită deoarece, în realitate, nu există nicio restricţie în privinţa condiţiilor de valabilitate referitoare la forma actului juridic din care s-a născut creanţa. În concluzie, creditorul chirografar este acea persoană al cărei drept de creanţă nu este însoţit de niciun privilegiu sau de vreo garanţie reală (ipotecă, gaj, drept de retenţie), creanţa sa fiind mai nesigură decât cea deţinută de un creditor privilegiat, ipotecar, gajist sau retentor.

c). Definiţia propusă. (Persoană) al cărei drept de creanţă nu este garantat cu un privilegiu, ipotecă, gaj sau drept de retenţie.

***Coautor***

a). Definiţia din DLR: Persoană care a săvârşit o infracţiune împreună cu altele, raportat la acestea.

b). Critica definiţiei: Definiţia este inexactă deoarece, astfel cum este formulată, poate să includă, pe lângă coautori, şi alţi participanţi la comiterea aceleiaşi infracţiuni, precum instigatorii sau complicii. De asemenea, nu este suficient de precisă, în lipsa menţionării că este vorba de săvârşirea aceleiaşi infracţiuni putându-se înţelege şi o situaţie în care mai multe persoane comit împreună activitatea infracţională în baza aceluiaşi plan prestabilit, fiecare însă săvârşind o altă infracţiune, caz în care, fără îndoială, nu poate fi vorba de coautori.

c). Definiţia propusă: Persoană care a săvârşit aceeaşi infracţiune împreună cu altele în mod nemijlocit.

***Coinculpat***

a). Definiţia din DLR: Inculpat împreună cu alţii în aceeaşi infracţiune penală.

b). Critica definiţiei: Coinculpatul este un subiect al procesului penal şi, din punct de vedere al legii penale aplicabilă în acest caz, sintagma *infracţiune penală* este, cum s-a arătat (a se vedea *bigamie*) pleonastică, fiind suficient termenul de *infracţiune*. Pe fond, definiţia este incompletă întrucât se referă numai la una din cele două ipoteze în care o persoană poate avea calitatea de coinculpat, respectiv, numai la aceea a coinculpaţilor în aceeaşi



BDD-V3096 © 2017 Editura Universitaria
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:52:09 UTC)

cauză, adică a persoanelor care în calitate de subiecţi activi ai aceleiaşi infracţiuni (autori, instigatori, complici) au dobândit calitatea de inculpaţi prin punerea în mişcare a acţiunii penale, în vederea soluţionării cauzei privind infracţiunea săvârşită de ei (Antoniu et al. 1988: 55). S-a ignorat ipoteza în care persoane care au calitatea de inculpaţi în cauze penale diferite, fiind subiecţi activi ai unor infracţiuni diferite, sunt judecate în cadrul aceluiaşi proces ca urmare a indivizibilităţii sau conexităţii ce poate exista între acele pricini (*Ibidem*: 56), adică ipoteza coinculpaţilor în acelaşi proces.

c). Definiţia propusă: Inculpat împreună cu alţii în aceeaşi infracţiune sau în acelaşi proces.

***Cominatoriu***

a). Definiţia din DLR: **2.** (îs) *Daune cominatorii*. Sumă de bani care urmează a se plăti periodic de către o persoană până la achitarea obligaţiei ce îi revine.

b). Critica definiţiei: Definiţia este imprecisă, susceptibilă să provoace grave confuzii, mai ales unor persoane care nu au cunoştinţe juridice. Astfel, ea poate lăsa să se înţeleagă că daunele cominatorii ar putea fi un mijloc de despăgubire a creditorului şi că, în lipsă de alte precizări, ele privesc orice fel de obligaţii ale debitorului. Or, trebuie spus că daunele cominatorii nu se aplică obligaţiilor având drept obiect sume de bani, deoarece acestea produc dobânzi în caz de întârziere a plăţii (Stătescu şi Bîrsan 1981: 321) şi nici obligaţiilor ce au ca obiect transmiterea dreptului de proprietate sau a altui drept real, ci numai obligaţiilor de a face şi de a nu face care se execută în natură. Daunele cominatorii nu sunt un mijloc de despăgubire a creditorului (Costin et al. 1980: 172), neavând un caracter reparatoriu, ci mai degrabă caracterul unei sancţiuni civile (Dogaru şi Drăghici 2002: 461), fiind un mijloc de constrângere a debitorului prin ameninţarea pe care o prezintă suma de bani stabilită prin hotărâre judecătorească în cazul în care întârzie să-şi execute obligaţia asumată.

c). Definiţia propusă: Sumă de bani stabilită prin hotărâre judecătorească pe care debitorul unei obligaţii de a face sau de a nu face este constrâns să o plătească, pentru fiecare zi de întârziere, până la executarea în natură a obligaţiei sale.

***Comisiv***

a). Definiţia din DLR: Săvârşit prin încălcarea legii.

b). Critica definiţiei: Definiţia este inexactă, nereuşind să surprindă ceea ce constituie diferenţa specifică a adjectivului *comisiv* în raport cu alţi termeni, nesinonimi, în cazul cărora este adevărată aceeaşi definiţie, căci



BDD-V3096 © 2017 Editura Universitaria
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:52:09 UTC)

încălcarea legii poate fi săvârşită atât prin acţiuni sau comisiuni (Dongoroz et al. 1969: 108), cât şi prin inacţiuni sau omisiuni (*Ibidem*). Concludent pentru stabilirea sensului corect al cuvântului *comisiv* este următorul text în care se explică cele două forme – acţiunea şi inacţiunea – sub care se poate realiza încălcarea legii penale:

> O infracţiune este de acţiune (comisivă) atunci când prin săvârşirea ei se face (se comite) ceea ce legea opreşte (omor, furt etc.); o infracţiune este de inacţiune (de omisiune) atunci când săvârşirea ei constă în nefacerea (omiterea) a ceea ce legea pretinde (nedenunţarea, nepredarea unor produse, neprezentarea la concentrare) (Dongoroz et al. 1969: 108-109).

Acest text este lămuritor şi pentru stabiliarea etimologiei termenului *comisiv* (în DLR etimologia este dată ca necunoscută), respectiv *comis*[5] (aşa cum pentru *omisiv* DLR indică etimologia *omis*.) Aşadar, din punct de vedere semantic, adjectivul *comisiv* este înrudit cu substantivul *comisiune*. Precizăm însă că DLR reţine termenul *comisiune* numai ca variantă lexicală a cuvântului-titlu *comisie* care, la rândul său, conţine 11 definiţii corespunzătoare diverselor sensuri, niciunul referitor la sensul cu care cuvântul în formularea *comisiune* apare în domeniul ştiinţelor juridice, cu precădere în domeniul ştiinţelor penale. Din acest punct de vedere, *comisiune* poate fi definit ca *acţiune de a comite o încălcare a unei legi sau a altui act normativ.*

Iată câteva exemple din doctrina juridică în care *comisiune* apare cu acest sens: (1) *Acţiunea poate fi de două feluri, după cum se manifestă printr-o activitate pozitivă=comisiune sau printr-o activitate negativă=omisiune* (Tanoviceanu, 1924:395); (2) *Bineînţeles, exerciţiul abuziv al unui drept se poate înfăţişa în forma unui act de comisiune* (Eliescu, 1972:168); (3) *Elementul material al infracţiunii de neglijenţă în serviciu constă alternativ fie într-o inacţiune (omisiune), fie într-o acţiune (comisiune)* (Dongoroz et al., 1972:104).

c). Definiţia propusă: (Jur; îoc *omisiv;* d. încălcarea unei legi sau a unui alt act normativ). Care a fost săvârşit printr-o acţiune.

***Comodat***

a). Definiţia din DLR: (Jur) Tip de contract de închiriere care nu prevede obligaţii financiare.

b). Critica definiţiei: Definiţia este profund greşită. În primul rând, este greşit genul proxim, întrucât comodatul nu este un contract de închiriere sau locaţiune, ci una dintre cele două forme ale contractului de împrumut,



BDD-V3096 © 2017 Editura Universitaria
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:52:09 UTC)

respectiv, împrumutul de folosinţă, unde împrumutatul este obligat să restituie bunul împrumutat în natura sa specifică, spre deosebire ce cealaltă formă – împrumutul de consumaţie – în care împrumutatul este obligat să restituie bunuri similare cu cele împrumutate (Zinveliu 1978: 225). În al doilea rând, este eronată afirmaţia conform căreia acest tip de contract nu prevede obligaţii financiare. Este adevărat că acest contract este esenţialmente gratuit, dar gratuitatea nu este contrară stipulării în sarcina comodatarului a plăţii unei sume de bani reprezentând contravaloarea uzurii suferite de lucru din cauza folosinţei (Deak 1996: 292).

Aşadar, în timp ce contractul de închiriere este un contract sinalagmatic şi este esenţialmente oneros, în care ambele părţi contractante urmăresc un interes patrimonial, comodatul sau împrumutul de folosinţă este un contract esenţialmente gratuit şi unilateral, care naşte obligaţii numai pentru comodatar (în principal, restituirea la scadenţă a lucrului împrumutat în natura sa specifică) (Deak 1996: 295).

c). Definiţia propusă: (Jur) Tip de contract de împrumut prin care o persoană remite cu titlu gratuit un lucru spre folosinţă temporară altei persoane cu obligaţia pentru aceasta de a-l restitui în natură, în individualitatea sa.

***Condamnat***

a). Definiţia din DLR: (Persoană) care a fost osândită printr-o sentinţă.

b). Critica definiţiei: Definiţia este parţial greşită, întrucât *sentinţă* semnifică o hotărâre judecătorească prin care instanţa de judecată soluţionează cauza în primă instanţă sau prin care se dezinvesteşte fără a pronunţa o soluţie (Antoniu et al. 1988: 252). Or, o persoană poate fi condamnată şi printr-o decizie, adică printr-o hotărâre judecătorească dată în apel, în recurs sau cu ocazia exercitării unei căi extraordinare de atac. Pe de altă parte, exprimarea este desuetă prin folosirea termenului *osândită*.

c). Definiţia propusă: (Persoană) împotriva căreia a fost pronunţată o hotărâre judecătorească de condamnare rămasă definitivă.

***Consolidare***

a). Definiţia din DLR: **5** (Jur) Reunire a unei proprietăţi şi a uzufructului.

b). Critica definiţiei: definiţia este foarte vagă și incompletă. Conform DLR, *reunire* semnifică fie „adunarea la un loc”, fie „regrupare”, fie „întrunire”. În consecinţă, din definiţie ar putea reieşi că sensul cuvântului *consolidare* ar putea să fie „adunarea la un loc a unei proprietăţi şi a uzufructului”, afirmaţie care, în lipsa altor precizări, ar fi incorectă în



BDD-V3096 © 2017 Editura Universitaria
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:52:09 UTC)

condiţiile în care se poate înţelege că este vorba de un drept de proprietate şi de un drept de uzufruct care se exercită fiecare asupra unui obiect distinct. Or, în situaţia în care o persoană deţine un drept de proprietate deplină asupra unui lucru, nu există *consolidare*. Pentru a fi în prezenţa *consolidării* este necesar ca o persoană care exercită dreptul de uzufruct asupra unui lucru să dobândească şi dreptul de proprietate asupra aceluiaşi lucru, respectiv, dreptul de dispoziţie sau nu da proprietate, caz în care ar înceta dreptul de uzufruct, care, în sine, este un dezmembrământ al dreptului de proprietate, persoana respectivă devenind proprietar deplin asupra acelui lucru. Dezmembrământul – termen care nu se regăseşte în DLR – este un drept real rezultat din separarea atributelor componente ale dreptului de proprietate (dreptul de dispoziţie, dreptul de folosinţă şi dreptul de a culege fructele sau veniturile produse de un lucru). Pe lângă uzufruct, există şi alte dezmembrăminte ale dreptului de proprietate, precum dreptul de uz, dreptul de abitaţie, dreptul de servitute, dreptul de superficie (Stătescu şi Bîrsan 1980: 255). Şi aceste drepturi reale se pot stinge prin consolidare. Astfel, dreptul de uz se poate stinge şi prin dobândirea de către uzuar a dreptului de proprietate; dreptul de abitaţie se poate stinge prin întrunirea în persoana abitatorului, pe lângă această calitate, şi a celei de proprietar; dreptul de superficie poate înceta prin dobândirea de către superficiar a dreptului de proprietate asupra construcţiei sau plantaţiei ridicată pe acel teren; dreptul de servitute se poate stinge prin reunirea în aceeaşi persoană a calităţii de proprietar, atât cu privire la fondul dominant, cât şi cu privire la fondul aservit.(Costin şi Costin 1997: 257).

c). Definiţia propusă: (Jur) Stingere a unui dezmembrământ al dreptului de proprietate (uzufruct, servitute, superficie etc.) prin revenirea în aceeaşi persoană a dublei calităţi de titular al dreptului de proprietate şi al dezmembrământului asupra aceluiaşi lucru.

***Constitut***

a). Definiţia din DLR: Tip de contract prin care cineva se angajează să plătească o sumă de bani.

b). Critica definiţiei: Definiţia este criticabilă din cauza impreciziei sale care poate să provoace confuzii, întrucât un contract prin care cineva se angajează să plătească o sumă de bani poate să fie un contract de împrumut, un contract de donaţie, un contract de fideiusiune sau un alt contract nenumit. În realitate, constitutul este un contract întâlnit în dreptul roman, ce presupunea întrunirea următoarelor condiţii: o datorie preexistentă, stabilirea unui alt termen pentru achitarea datoriei preexistente, obligaţia debitorului de a plăti suplimentar o sumă de bani cel mult egală cu suma datorată iniţial (Longinescu 1929: 326).



BDD-V3096 © 2017 Editura Universitaria
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:52:09 UTC)

c). Definiţia propusă: Contract din dreptul roman prin care debitorul stabileşte cu creditorul un nou termen de plată, urmând ca în cazul nerespectării noului termen să plătească o sumă de bani cu titlu de sancţiune.

***Contravenţie***

a). Definiţia din DLR: (Jur) Încălcare a legii penale, care, având grad redus de pericol social, este pedepsită cu amendă sau închisoare pe termen scurt.

b). Critica definiţiei: Definiţia este desuetă prin referire la *încălcarea legii penale* şi la *pedeapsa cu închisoare*. În ceea ce priveşte primul aspect, menţionăm că în urma modificării din anul 1948 a codului penal, contravenţiile au fost dezincriminate, încetând a mai fi infracţiuni prin trecerea lor din sfera dreptului penal în cea a dreptului administrativ. În ceea ce priveşte cel de-al doilea aspect, este de semnalat că prin ordonanţa de urgenţă nr. 108/2003, intrată în vigoare la 29 octombrie 2003, a fost desfiinţată închisoarea contravenţională.

c). Definiţia propusă: Faptă antisocială săvârşită cu vinovăţie având un grad de pericol mai redus decât al unei infracţiuni şi sancţionată pe cale administrativă.

***Culpabil***

a). Definiţia din DLR: (Persoană) care a săvârşit un delict.

b). Critica definiţiei: Folosirea termenului delict nu este recomandabilă, având în vedere că sub aspectul răspunderii penale, odată cu adoptarea codului penal din 1968, nu se mai face distincţie între crime şi delicte.

c). Definiţia propusă: (Persoană) care a săvârşit cu vinovăţie o faptă ilicită.

***Cvsicontract***

a). Definiţia din DLR: **1.**Angajament făcut fără o perfectare legală. **2.** Contract imperfect încheiat între guvern şi producător în vederea încurajării unei anumite producţii.

b). Critica definiţiei: Ambele definiţii sunt ciudate, fără a avea legătură cu sensul cuvântului *cvasicontract*. Acest termen a fost introdus în legislaţia română de codul civil din 1864 care, în capitolul IV (intitulat „Despre cvasicontracte") al titlului al III-lea („Despre contracte şi convenţiuni") din cartea a III-a i-a dat următoarea definiţie: „Cvasicontractul este un fapt licit şi voluntar din care se naşte o obligaţiune către o altă persoană sau obligaţiuni reciproce între părţi". Codul a reglementat două cvasicontracte, respectiv gestiunea de afaceri (art. 987-991) şi plata lucrurlui nedatorat (art 992-997), la care jurisprudenţa şi doctrina juridică au adăugat îmbogăţirea fără justă



BDD-V3096 © 2017 Editura Universitaria
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:52:09 UTC)

cauză. Cu privire la aceste trei categorii de izvoare de obligaţii civile, doctrina a identificat următoarele caracteristici comune: sunt fapte licite, nu presupun un acord de voinţă şi produc o îmbogăţire unilaterală (Rosetti-Bălănescu et al. 1947: 269). În ceea ce priveşte însă noţiunea propriu-zisă de *cvasicontract,* ea a fost considerată ca fiind falsă şi inutilă (Popescu şi Anca 1969: 20; Stătescu şi Bîrsan 1981: 117), nerăspunzând niciunui interes practic, deoarece instituţiile reglementate sub această denumire „pot fi explicate fără să se recurgă la această ficţiune de analogie cu contractele" (Popescu şi Anca 1969: 20). Codul civil din 2009 a renunţat la termenul de *cvasicontract* şi a reglementat gestiune de afaceri, plata nedatorată şi îmbogăţirea fără justă cauză în capitolul intitulat *Faptul juridic licit.*

c). Definiţia propusă: Fapt licit şi voluntar prin care codul civil din 1864 desemna gestiune de afaceri şi plata nedatorată.

***Decizie***

a). Definiţia din DLR: Hotărâre luată de un organ al administraţiei de stat sau de un organ de jurisdicţie.

c). Critica definiţiei: Definiţia este incompletă în ceea ce priveşte organul de jurisdicţie, deoarece instanţele judecătoreşti pronunţă trei tipuri de hotărâri: încheiere, când instanţa rezolvă chestiunile care se ridică în cursul judecăţii, fără să soluţioneze fondul cauzei sau fără să se dezinvestească, sentinţa, când cauza este soluţionată în primă instanţă sau când instanţa se dezinvesteşte fără a pronunţa o soluţie şi decizie, când instanţa ierarhic superioară se pronunţă asupra apelului, recursului şi recursului în interesul legii.

c). Definiţia propusă: Hotărâre luată de un organ al administraţiei de stat sau de o instanţă judecătorească ierarhic superioară când se pronunţă asupra apelului sau recursului.

***Delict***

a). Definiţiile din DLR: **1.** Fapt nepermis de legea penală. **2.** Infracţiune de mai mică gravitate, care se sancţionează cu amendă penală sau cu închisoare corecţională.

b). Critica definiţiilor: Prima definiţie limitează sfera delictelor la încălcarea legii penale. Or, potrivit codului civil din 1864, unul din izvoarele obligaţiilor îl constituie delictul, reglementat de art. 998, respectiv delictul civil. Semnificativ în privinţa diferenţei şi complementarităţii între cele două tipuri de delicte este următorul text:



BDD-V3096 © 2017 Editura Universitaria
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:52:09 UTC)

> Prin delict nu trebuie să înţelegem numaidecât un act pedepsit de legea penală... Dreptul civil socoteşte ca delict orice faptă păgubitoare a omului dând naştere la obligaţiunea reparaţiunii prejudiciului. Din contra, dreptul penal nu se ocupă de delicte (şi acest cuvânt trebuie luat în înţelesul cel mai larg, acela de infracţiune) decât pentru a le pedepsi. De aici a rezultat o deosebire fundamentală: dreptul penal urmăreşte persoana făptuitorului delictului, pe când dreptul civil nu se ocupă de delicte decât din punct de vedere al obligaţiunilor cari dau naştere; aşadar, dreptul civil trage din făptuirea delictelor numai consecinţe patrimoniale, şi anume indemnizarea victimei prejudiciului... Delictul, fie civil, fie penal este în orice caz un fapt ilicit (Hamangiu et al. 1929: 756).

Mai adăugăm că astfel cum este formulată prima definiţie, nu îşi are rostul, putând fi inclusă în cea de-a doua definiţie. În ceea ce priveşte a doua definiţie, aceasta este susceptibilă de două observaţii. În primul rând, afirmaţia *infracţiune de mai mică gravitate* trebuie completată cu precizarea că se referă la legislaţia trecută, în condiţiile clasificării infracţiunilor în crime, delicte şi contravenţii, respectiv până la 1 ianuarie 1969, când a intrat în vigoare codul penal al Republicii Socialiste România. În al doilea rând, partea finală (*care se sancţionează cu amendă penală sau cu închisoare corecţională*) este inexactă, susceptibilă de confuzii şi, în cele din urmă, inutilă. Astfel, trebuie spus că amenda penală nu este un atribut specific delictului, ea regăsindu-se şi în codurile penale din 1968 şi din 2009, care nu mai reglementează delictul. De asemenea, chiar în condiţiile codurilor penale din 1864 şi 1936 amenda penală şi închisoarea corecţională nu erau singurele pedepse prevăzute pentru delict, pe lângă acestea codul din 1864 prevăzând şi „interdicţiunea unora din drepturile politice, civile ori de familie" (Hamangiu 1926: 619), iar codul din 1936 mai adaugă în materie politică şi „detenţiunea simplă de la o lună la 12 ani" (art. 23).

c). Definiţii propuse: **1**. Fapt ilicit generator de un prejudiciu patrimonial. **2**. În trecut, infracţiune de mai mică gravitate decât crima şi mai gravă decât contravenţia.

## 4. Addenda din punct de vedere al limbajului de specialitate juridică la unele cuvinte din DLR

***Abătut, ~ ă*** *adj*. DLR reţine două sensuri: **1.** Care este descurajat. **2.** Trist.

Definiţie propusă pentru sensul juridic: **3**. (Jur; înv) Care încalcă o normă: *Orice licitaţie abătută din formele prescrise se va pedepsi conform*



BDD-V3096 © 2017 Editura Universitaria
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:52:09 UTC)

*legilor*. (Art. 54 al. ult., Lege asupra compatibilităţii generale a statului din 5 dec. 1864, ap. Bujoreanu 1873: 1194).

***Absoluţiune*** *sf*. Definiţia DLR: Iertare a păcatelor acordată, de obicei, de papă.

Definiţie propusă pentru sensul juridic: **2**. (Jur; înv) Hotărâre luată în trecut împotriva inculpatului de către instanţa de judecată care constata că fapta imputată nu este sancţionată de legea penală: *la caz de absoluţiune, de condamnare sau achitare curtea va hotărî asupra daunelor-interese pretinse de partea civilă sau de acuzat.* (art. 389, al.1, Codice de procedură criminală din 2 dec. 1864, ap. Hamangiu 1926: 767).

***Absolutoriu, ~ ie***. DLR reţine două sensuri: **1**. *adj*. (înv) Care atestă terminarea studiilor. **2**. *sn*. (Trs; liv) Certificat de absolvire a unei şcoli superioare.

Definiţie propusă pentru sensul juridic:**3**. (Jur; înv) Referitor la o hotărâre judecătorească prin care se constata că fapta imputată inculpatului nu este sancţionată de legea penală: *Hotărârea absolutorie sau condamnatoare în materie penală nu împiedică pe partea vătămată care n-a luat concluziuni în instanţă de a exercita acţiunea sa privată înaintea tribunalului civil competent.* (Art. 11 al. 1, Codice de procedură criminală din 2 dec. 1864, ap. Hamangiu 1926: 704).

***Abstenţiune*** *sf*. Definiţii DLR: **1**. (Rar) Abstinenţă. **2**. (Jur) Comportare a unui judecător care nu participă la proces, deoarece există motiv să fie recuzat.

În definiţiile propuse evidenţiem alte două sensuri juridice ale cuvântului-titlu *abstenţiune*: **3**. (Jur) Obligaţie civilă de a nu face asumată de o persoană printr-un act juridic civil sau impusă de lege: *Alteori aceste restricţiuni apar ca prestaţiuni pasive, adică, ca juste abstenţiuni. Aşa sânt restricţiunile cu privire la scurgerea apelor, cele cu privire la plantarea pomilor în apropierea hotarului vecin, restricţiunile cu privire la anumite construcţii... cu privire la dreptul de trecere ş.a.* (Negru 1958: 269). **4**.(Jur) Încălcare a unei legi sau a altui act normativ printr-o inacţiune sau omisiune: *Folosirea nu se poate realiza şi prin omisiune, prin abstenţiunea făptuitorului de a da la iveală înscrisul falsificat.* (Vasiliu et al. 1977: 289).

***Abstinent, ~ ă*** *smf., adj*. Definiţia DLR: **1-2.** (Persoană) care îşi impune restricţii la mâncare, băutură, fumat etc.



BDD-V3096 © 2017 Editura Universitaria
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:52:09 UTC)

Definiţia propusă pentru sensul juridic: **3**. *Smf* (Îdr) Moştenitor care se abţine de la dobândirea moştenirii: *În cazul în care se făcuse înstrăinarea, abstinentul poate reveni asupra abţinerii sale după ce mai întâi obţine* in integrum restitutio. (Longinescu 1929: 955).

***Accesiune*** *sf*. Definiţia DLR: (Jur) Mod de dobândire a unei proprietăţi rezultând din alipirea (naturală sau prin intervenţia omului) a unui bun la un alt bun.

Pe lângă acest sens juridic, mai există un alt sens, tot juridic, specific dreptului internaţional public: **2**. (Jur) Act prin care un stat care nu a participat la negocierea şi semnarea unui tratat îşi exprimă consimţământul de a deveni parte la acel tratat: *Accesiunea sau aderarea este posibilă atunci când prevederile tratatului o permit (dacă tratatul conţinând o clauză de accesiune* – „accesion clause" – *este un tratat deschis.*) (Maliţa 1975: 479).

***Achizitiv, ~ ă*** *adj*. Definiţii DLR: **1**. (Jur; d. un titlu) Pe baza căruia se dobândeşte un drept sau un bun. **2.** Care are valoarea unei achiziţii.

Celor două sensuri, unul juridic şi altul comun, trebuie să li se adauge un al doilea sens juridic, mai restrâns decât cel reţinut de DLR, astfel cum rezultă din sintagma *prescripţie achizitivă*: Modalitate de dobândire a proprietăţii sau a altui drept real printr-o posesie în tot timpul fixat de lege: Si: *uzucapiune*: *Prescripţiunea achizitivă nu trebuie confundată cu prescripţiunea extinctivă, căci prima are drept efect dobândirea proprietăţii sau a altui drept real (art. 645), pe când a doua are drept efect stingerea unui drept de creanţă sau a unei acţiuni.*(Hamangiu et al. 1929: 243); *Se pune întrebarea dacă suspendarea şi întreruperea uzucapiunii, a prescripţiei achizitive, mai poate fi supusă dispoziţiilor articolelor 1874-1885 C. civ.*(Ionaşcu şi Brădeanu 1978: 181).

***Aderent,~ ă***. Definiţii DLR:**1**. *adj*. Care ţine strâns lipit ceva. **2-3**. *smf*., *adj*. (Persoană sau colectivitate) care se alătură unei acţiuni, unei ideologii etc.

Definiţie propusă pentru sensul juridic: **4**.*smf*(Jur) Parte într-un contract de adeziune care nu are putinţa de negocia clauzele contractuale. *Contractul-tip ...nu trebuie confundat cu contractul de adeziune cu care adesea este confundat, deoarece, în timp ce contractul-tip se referă la forma contractului particular ce se va încheia, contractul de adeziune se referă la fondul contractului ce urmează a se încheia şi al cărui conţinut îl determină, fără posibilitate pentru cealaltă parte (aderentul) de a deroga de la clauzele propuse.* (Popescu 1983: 36).



BDD-V3096 © 2017 Editura Universitaria
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:52:09 UTC)

***Adeziune*** *sf*. Pentru acest termen DLR reţine patru sensuri, din care trei sensuri comune şi unul din domeniul fizicii.

Definiţia propusă pentru sensul juridic: **5**. (Jur; îs) *Contract de ~* Contract ale cărui clauze sunt stabilite numai de către una dintre părţi, cealaltă parte neavând putinţa de ale negocia ci numai posibilitatea de a-l accepta ca atare sau de a nu încheia contractul. *Contractele de acest gen s-au numit contracte de adheziune, fiindcă una din părţi este redusă a-şi da consimţământul sub formă de simplă adheziune, de aprobare generală a condiţiunilor, fără a putea să le discute.* (Hamangiu et al. 1929: 790).

***Adiţie*** *sf*. DLR indică patru sensuri pentru cuvântul-titlu *adiţie*, din care un sens este din domeniul chimiei şi unul din domeniul filosofiei.

Definiţia propusă pentru sensul juridic: **5**. (Jur; îs) *~de ereditate*. Declaraţie de acceptare a unei moşteniri. *La romani şi în vechia noastră legislaţiune moştenirea nu intra în patrimoniul moştenitorului voluntar decât prin o acceptare numită adiţiune de ereditate.* (Alexandresco 1890: 229); *Adiţiunea de ereditate cuprinde trei varietăţi*. (Stoicescu 1931: 498).

***Agrega*** *vr*. Definiţia din DLR: (D. elemente) A se uni (într-un tot) Si: *a se alipi*.

Definiţia propusă pentru sensul juridic: **2.** (Jur) A încheia un contract de agregaţie. *În loc de un singur crupier, fiecare tovarăş are dreptul să îşi agrege mai mulţi crupieri şi chiar să le dea fiecăruia câte o fracţiune deosebită din partea lui, constituind cu chipul acesta mai multe subsocietăţi accesorii.* (Dumitrescu 1914: 200).

***Agregare*** *sf*.Termenul primeşte în DLR două sensuri: **1**. (D. elemente) Unire (într-un tot). **2**. Fiecare dintre stările de consistenţă şi rezistenţă diferite sub care se pot prezenta substanţele.

Definiţia propusă pentru sensul juridic: **3**. (Jur) Contract de agregaţie. *Margheri e în sensul că agregarea se poate face sub forma unui adevărat contract de societate.* (Dumitrescu, 1914:191); *Agregarea poate fi societate în nume colectiv.* (Idem 1914: 190).

***Agregat***[1] *sn.* Sunt redate patru sensuri din domeniile mineralogie, chimie şi tehnică.

Definiţia propusă pentru sensul juridic: 5. *sm., adj*. (Jur) (Persoană) care dobândeşte de la un asociat într-o societate în nume colectiv avantajele şi inconvenientele ce decurg din calitatea de asociat fără a avea această calitate. Si: *crupier* **(2).***Îi recunoaşte numai dreptul să participe la beneficiile*



BDD-V3096 © 2017 Editura Universitaria
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:52:09 UTC)

*şi perderile cuvenite asociatuluiîn proporţiune cu partea de interes ce i s-a atribuit agregatului.*(Dumitrescu 1914: 196).

***Agregaţie*** *sf.* DLR indică următoarele sensuri: **1-2**. (Chm) Agregare. **3**. (Iuz) Primire într-o societate sau (companie). **4**. (Iuz) Titlu de agregat la o universitate. **5**. (Iuz) Funcţia de agregat la o universitate.

Definiţia propusă pentru sensul juridic: 6. (Jur) Contract încheiat între un membru al unei societăţi de persoane şi o altă persoană (agregat, crupier) care participă la avantajele şi pierderile asociatului fără a avea calitatea de asociat. *Vidari...susţine că agregaţiunea nu poate să fie niciodată societate în nume colectiv sau în comandită, ci că este totdeauna asociaţiune în participare.* (Dumitrescu 1914: 190).

***Albinar*** *sm.* DLR indică două sensuri: **1**. (Pop) Apicultor. **2**. (Orn) Prigoare.

Definiţia propusă pentru sensul juridic: **3**. (Înv; în Evul Mediu în Ţara Românească) Mic dregător însărcinat cu perceperea albinăritului. *Darea de ceară şi miere s-a achitat în natură; ridicarea ei se făcea de albinari, care percepeau şi dijma din stupi.* (Constantinescu et al. 1988: 11).

***Antecesor*** *sm.* Definiţia din DLR: Predecesor.

Definiţia propusă pentru sensul juridic: **2**. (Înv) Profesor de drept în Imperiul Bizantin. *Ştefan despre care Heimbach pretinde că ar fi fost antecesor la Beryt.* (Peretz 1915: 473).

***Aport***$^{2}$ *sn.* Definiţii din DLR: **1**. (Fin; cmr) Partea adusă de fiecare într-o asociaţie sau într-o întreprindere comună. **2-3**. Contribuţie (de muncă, de luptă etc.) în vederea unui scop.

Definiţia propusă pentru sensul juridic: **4**. (Îdr) Obligaţie a persoanelor emancipate care veneau la moştenirea tatălui lor împreună cu fraţii neemancipaţi de a aduce la masa succesorală ce urma să fie împărţită toate bunurile dobândite după emancipare. *Dar se poate ca aportul să se facă şi...prin aducerea în natură a lucrurilor care alcătuiesc patrimoniul aportat şi care apoi vor fi împărţite.* (Longinescu 1929: 1038).

***Aporta*** *v.* Definiţia DLR: (Vân; d. câini) A aduce (prins cu dinţii) vânatul împuşcat sau un obiect aruncat.

Definiţii propuse pentru sensul juridic: **2**. (Jur) A aduce într-o societate contribuţia pe care şi-a asumat-o un asociat. *Fiecare tovarăş...trebuie să aporteze, adică să aducă ceea ce s-a obligat să pună în*



BDD-V3096 © 2017 Editura Universitaria
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:52:09 UTC)

*comun şi să garanteze ceea ce a adus.*(Longinescu 1929: 307). **3.** (Îdr) A aduce la masa succesiunii bunurile dobândite de moştenitor după emancipare. *Emancipatul trebuie să aporteze întregul său patrimoniu aşa cum se găseşte în clipa deschiderii moştenirii.*(Longinescu 1929: 1037).

***Aportat***. DLR reţine numai forma substantivală cu sensul: (Vân; d.câini) Aducerea vânatului împuşcat sau a unui obiect aruncat.

Definiţia propusă pentru sensul juridic: **2.** *adj*. (Jur) Care a fost furnizat ca aport[2] într-o societate comercială. *Actul de retrocedare intervenit între societate şi asociatul aportator...n-a putut să dea naştere în profitul societăţii în stare de lichidare la niciun privilegiu opozabil creditorilor hypotecari ai asociatului înscrişi în mod regulat asupra imobilelor aportate.* (Dumitrescu 1926: 267). *Părţile sociale aportate în bunuri individualizate fac obiectul unei folosinţe gratuite exercitată de către societate.* (Popescu 1983: 120).

***Arbitru[1]*** *sm.* DLR înregistrează şapte sensuri pentru acest cuvânt-titlu, din care cinci privesc domeniul ştiinţelor juridice.

Definiţie propusă pentru alt sens juridic: **8**. Arbitrare (**1-3**.) *Determinarea preţului poate fi încredinţată arbitrului unei a treia persoane desemnate în contract sau rămase a se alege în urmă.*( Art. 61 al. 2, Codul comercial-1887, ap. Hamangiu 1926: 420).

***Aservit,~ ă***, *adj*. Definiţia din DLR: (D. un popor, o clasă socială, un individ) Care este supus de alţii intereselor acestora. Si: *subjugat, înrobit*, (pop) *robit*, (îvp) *şerbit*.

Definiţia propusă pentru sensul juridic: **2.** (Jur; îs) *Fond* **~** Imobil asupra căruia grevează o servitute. *Proprietarul fondului asevit nu poate răscumpăra, prin simpla sa voinţă unilaterală, servitutea ce apasă asupra fondului său.* (Hamangiu et al. 1929: 431). *Proprietarul fondului aservit...se poate libera de servitute abandonând fondul sau parte din el.* (Rosetti-Bălănescu et al. 1947: 238). *Dreptul de servitute este...o sarcină ce apasă asupra unui imobil (fond aservit) aparţinând unui proprietar, pentru uzul şi utilitatea unui alt imobil, aparţinând unui alt proprietar.* (Ionaşcu şi Brădeanu 1978: 131). *Imobilul asupra căruia exercită sarcina servituţii se cheamă fond aservit.*(Stătescu şi Bîrsan 1980: 265). *Proprietarul fondului aservit are obligaţia pasivă care constă în aceea că trebuie să se abţină de la orice act de natură a împiedica exerciţiul dreptului de servitute.* (Bîrsan 2001: 295).

***Augmentativ,~ ă***, *sn, adj*. Cele două sensuri redate de DLR privesc domeniul lingvisticii: **1-2**. (Afix) care formează un cuvânt nou, denumind un



BDD-V3096 © 2017 Editura Universitaria
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:52:09 UTC)

obiect cu dimensiuni crescute sau însuşiri superioare faţă de baza de derivare. **3-4**. (Cuvânt) format cu augmentativ.

Definiţia propusă pentru sensul juridic: **5**. (Jur; îs) *Clauză ~ă.* Clauză introdusă într-un contract prin care, faţă de prevederile legii, se extinde răspunderea unei dintre părţi. *Clauză augmentativă. Vânzătorul poate foarte bine să-şi întindă răspunderea, d. ex.: să garanteze şi pentru viţiile aparente.*(Dumitrescu 1908: 438).

***Beneficiar, ~ ă.*** Definiţii DLR: **1-4**. *smf., adj*. (Persoană, colectivitate sau instituţie) care are un folos din ceva. **5**. *smf*. Destinatar al unor bunuri materiale sau alte servicii.

Definiţii propuse pentru sensurile juridice: **6**. (Jur; îs) *Acceptare ~ă*. Acceptare a moştenirii cu condiţia ca valoarea activului moştenirii să depăşească pasivul. *De câte ori...numai unii moştenitori acceptanţi au recurs la beneficiul de inventar, acceptarea beneficiară îşi va produce, obligatoriu, efectele faţă de toţi, însă numai în parte.* (Eliescu 1966: 155). **7**.(Jur; îs) *Moştenitor~* Moştenitor care acceptă moştenirea sub beneficiu de inventar. *Moştenitorul beneficiar va răspunde pentru datoriile şi sarcinile propriu-zise ale moştenirii numai cu bunurile acesteia, propriile sale bunuri rămânând la adăpost de urmărirea creditorilor succesorali.*(Eliescu 1966: 154).

***Bicefalie*** *sf.* Definiţia DLR: Însuşire a unui animal bicefal.

Definiţia propusă pentru sensul juridic: **2**. (Fig) Formă de guvernare cu doi conducători: *Evoluţia raporturilor dintre căpetenia bisericească a imperiului de răsărit, până la sistemul bicefaliei basileo-patriarhale, sistem transmis şi statelor succesoare ale Bizanţului.* (Floca 1990: 303).

***Bou*** *sm.* DLR înregistrează douăzeci şi cinci de sensuri ale acestui cuvânt.

Definiţii propuse pentru sensuri juridice: **26**.(Înv; Mol; îc) ~ *de dârvală.* Obligaţie de a da boi pentru diverse transporturi. (Constantinescu et al. 1988: 55). **27**. (Înv; Mol; îc) ~ *iarnă.* Dare pe boi cuvenită domniei. (*Ibidem*). **28**..(Înv; Mol; îc)~ *de selişte.* Obligaţie fiscală constând în darea unui bou de fiecare selişte. (*Ibidem*). **29**. (înv T; îs)~*soborului.* Obligaţie a locuitorilor de pe unele domenii ecleziastice din Transilvania de a da odată la trei ani un bou pentru tăiat (*Ibidem*).
**30**. (îŢR; îc)~ *de soroc.* Amendă constând în obligaţia de a da domniei un bou de către cei care nu se prezentau la judecată la termenul fixat. (*Ibidem*).



BDD-V3096 © 2017 Editura Universitaria
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:52:09 UTC)

***Brudinar*** *sm*. Definiţia DLR: Om care trece peste o apă, oameni, vite, obiecte, cu ajutorul brudinei.

Definiţia propusă pentru sensul juridic: **2**. (Înv) Mic dregător domnescînsărcinat cu colectarea brudinei. **3**. *Încasarea (brudinei) domneşti se efectua de brudinari.* (Constantinescu et al. 1988: 60).

***Captor*** *sn*. Definiţia DLR: Aparat electric sau electromagnetic care serveşte la transformarea semnalelor sonore sau optice în semnale electrice.

Definiţia propusă pentru sensul juridic: **2**. *smf., adj*. (Vas) care capturează un alt vas. *Acolo se face o anchetă în prezenţa unui ofiţer al vasului captor. Dacă la prima cercetare se constată că vasul s-a făcut culpabil de uzurpare de pavilion, atunci el rămâne la dispoziţia captorului.* (Meitani 1931: 231).

***Cărătură*** *sf*. Definiţii DLR: **1**. Transport. **2**. Cantitate dintr-o povară care se poate căra o dată (cu căruţa, cu carul etc.).

Definiţia propusă pentru sensul juridic: **3**. (Înv) Prestaţie datorată domnului ori stăpânului feudal constândîn transportul produselor cu carul Si: (înv) *podvoadă. Cărătura domnească greva totalitatea locuitorilor, liberi sau dependenţi.* (Constantinescu et al. 1988: 84).

***Cărăuş*** *sm*. În DLR sunt redate trei sensuri: **1**.(Înv) Căruţaş. **2**. (Înv; spc; mpl) Bărbaţi care aduc mireasa mirelui cu carele la o nuntă ţărănească. **3**. (Ast; pop; îf~*uf*) Stea mică din Carul-Mare, situată lângă a doua stea din proţap.

Definiţie propusă pentru sensul juridic: **4**. (Jur) Parte a unui contract de transport care se obligă, în schimbul unui preţ, să transporte, înăuntrul unui termen, călători, mărfuri sau bagaje Si: *transportator*. *După art. 1475 c.civ. şi art. 425 c.com., cărăuşul este răspunzător de pierderea şi stricăciunea lucrurilor ce-i sunt încredinţate, numai dacă ar dovedi un caz de forţă majoră.* (Hamangiu et al. 1929: 993). *Contract de transport, contract prin care o organizaţie socialistă specializată (numită organizaţie de transport sau cărăuş) se obligă în schimbul unui preţ( numit taxă de transport), să transporte, să păzească şi să elibereze la destinaţie mărfurile sau bagajele ce i-au fost încredinţate în acest scop.* (Costin et al. 1980: 139). *Obligaţiile cărăuşului constau în a transporta mărfuri ori persoane de la punctul de expediere până la punctul de destinaţie din străinătate convenit.* (Rădescu 1997: 311).

***Căşărie*** *sf*. Definiţiile DLR: **1-2**. Clădire (sau parte a stânei) în care se fac brânzeturile. **3**. (Pex) Stână.



BDD-V3096 © 2017 Editura Universitaria
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:52:09 UTC)

Definiţie propusă pentru sensul juridic: **4**. (Înv) Dijmă în natură prelevată din produsele lactate. *Între dările –dijma în natură –, încasate de primii domni, căşăria ocupă un loc important.*(Constantinescu et al. 1988: 87).

***Circulabil, ~ ă*** *adj*. DLR prezintă trei sensuri, toate referitoare la vehicule şi căi de comunicaţie.

Definiţia propusă pentru sensul juridic: **4**. (Jur; d. bunuri, drepturi, mărfuri, bani etc.) Care poate trece de la un proprietar la altul Si:*alienabil. Prin utilizarea acestei clauze se ridică cambiei caracterul său de titlu circulabil.* (Gălăşescu-Pyk 1939: 428).

***Civilitate*** *sf*. Definiţii DLR: **1**. (Înv) Civilizaţie. **2**. Respectarea convenienţelor şi a bunei cuviinţe în societate Si: *politeţe*, (înv) *curtenie.*

Definiţia propusă pentru sensul juridic: **3**. (Jur; îvr) Caracter civil al unui act juridic. *Dacă în noul Cod de comerţ art.56 şi 885 fac să predomine comercialitatea unui act chiar şi atunci când actul n-ar fi comercial decât pentru una din părţi, în vechea legiuire comercială sub care s-au născut drepturile şi îndatoririle părţilor neexistând texte analoage, civilitatea actului trebuie să predomine.* (Antonescu 1908: 129).

***Comerciabil,~ ă*** *adj*. Definiţii DLR: **1**. (Rar) Vandabil. **2**. Care se comercializează.

Definiţia propusă pentru sensul juridic: **3**. (Jur) Care se poate afla în circuitul civil ca obiect al dreptului de proprietate privată. *Lucrul care, în sensul art. 524 al codului penal, poate fi obiectul furtului, trebuie să fie corporal şi poate fi comerciabil sau necomerciabil...Comerciabile sunt lucruri care pot face obiectul circulaţiei juridice.* (Rătescu et al. 1937: 402).

***Compromite***. Pentru acest cuvânt DLR dă următoarele sensuri: **1-2**. *vtr*. A face să-şi piardă (sau a-şi pierde) buna reputaţie. **3**. *vt*. A pricinui un rău. **4**. *vt.* A distruge.

Definiţia propusă pentru sensul juridic: **5**. *vt*. A încheia un compromis[1] (**1-2**) *Comunele, sub imperiul legilor din 1874 şi 1882, erau incapabile de a compromite pentru o sumă mai mare de 25000 de lei, fără autorisaţiune dată printr-o lege specială.* (Christescu 1894: 430).

***Comunist,~ ă*** *adj*. DLR înregistrează nouă sensuri ale acestui cuvânt, toate referitoare la doctrina politică a comunismului.

Definiţia propusă pentru sensul juridic: **10**. *smf*. (Jur; iuz) Titular al dreptului de proprietate comună Si: *coproprietar*. *În tot timpul indivisiunei*



BDD-V3096 © 2017 Editura Universitaria
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:52:09 UTC)

*deci, acţiunile relative la proprietate nu pot fi esercitate decât de toţi comuniştii.* (Alexandresco 1890: 429).

***Concediu*** *sn*. Cele cinci sensuri din DLR se referă la un interval de timp în care o persoană lipseşte de la serviciu.

Definiţia propusă pentru sensul juridic: **6**.(Jur; înv) Denunţare a unui contract. *Congediul este declaraţia părţei prin care ea înţălege a face ca contractul să ia sfârşit.* (Alexandresco 1910: 182).

***Conductor,~oare.*** DLR înregistrează zece sensuri ale acestui cuvânt, dintre cele mai diverse, niciunul însă din domeniul ştiinţelor juridice.

Definiţia propusă pentru sensul juridic: **11**. *sm*. (Jur; în Roma antică) Persoană care dă un teren în arendă. *Legislaţia imperială a unificat datoriile colonilor care presupunea obligaţia de a preda conductorilor a treia parte din recoltă şi de a executa şase zile de corvoadă pe an...* (Tudor et al. 1982: 417).

***Confuzie*** *sf*. DLR indică patru sensuri:**1**. Lipsă de orientare; **2**. Stare patologică ce se caracterizează prin tulburări de percepţie şi orientare; **3**. Stingere a unei obligaţii prin întrunirea, în aceeaşi persoană, a calităţilor de creditor şi debitor; **4**. Uluire.

Definiţia pe care o propunem priveşte alt sens juridic: **5**. (Jur; îf *confuziune*) Acţiune de creare a unui lucru nou prin combinarea mai multor materii lichide sau solide aparţinând unor proprietari diferiţi astfel încât nu se mai poate recunoaşte în final individualitatea materiilor întrebuinţate. *La caz de confusiune între două materii a doi deosebiţi stăpâni, lucrul nu este comun dacă separaţiunea lor nu este cu putinţă.* (Alexandresco 1888: 534). *Confuziune, formă a accesiunii mobiliare...* (Costin et al. 1980: 101).

***Conjunct,~ ă*** *adj*. Pe lângă două sensuri comune DLR prezintă alte două sensuri din domeniul gramaticii.

Definiţii propuse pentru sensuri juridice: **5**. (Jur; îs) *Obligaţie~ ă*. Obligaţie complexă divizibilă, astfel că un debitor va putea fi urmărit numai pentru o cotă-parte din datoria la care s-a obligat, iar un creditor va putea pretinde numai o cotă-parte din creanţa ce i se cuvine. *Numite în literatura de specialitate şi conjuncte sau disjuncte, aceste obligaţii comportă o pluralitate de creditori şi de debitori.* (Costin 1993: 120). **6**.*Testament ~* Testament prin care două sau mai multe persoane testează prin acelaşi act, una în favoarea celeilalte sau toate împreună şi în favoarea alteia. *Testamentul conjunct este interzis de lege.* (Costin et al. 1980: 515).



BDD-V3096 © 2017 Editura Universitaria
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:52:09 UTC)

***Conjunctiv, ~ă*** *adj*. Termenul are şase sensuri în DLR, din care două sunt sensuri comune, iar celelalte privesc domeniile biologie, gramatică şi filosofie.

Definiţia propusă pentru sensul juridic: **7**. (Jur; îs) *Testament~* Conjunct (**6**). *Fiecare testator nu ar mai putea revoca, prin act unilateral de voinţă, propriile sale dispoziţii cuprinse într-un testament conjunctiv, de vreme ce el nu ar putea-o face fără consimţământul celorlalţi testatori.* (Eliescu 1997: 185).

***Constituent, ~ ă*** *adj*.Definiţii DLR: **1**. *adj*. Care intră în structura sau alcătuiorea unui întreg. **2**. *sn*. Fiecare dintre elementele care formează un tot. **3**. *sn*. (Chm) Fiecare dintre substanţele din care este alcătuit un aliaj, soluţie etc.

Definiţii propuse pentru sensuri juridice: **4**. *sm*.(Jur; rar) Persoană care înfiinţează un gaj. *Gajul constituit asupra produselor solului pendinte încă prin rădăcini sau deja culese...se consideră constituit prin singurul efect al convenţiunei de la data actului... fără ca să se ia din posesiunea debitorului sau constituentului lucrurile constituite în gaj*. (Alineatul 4 al art. 480 C. com., introdus prin legea din 15 iunie 1906, ap Hamangiu, 1926: 504). **5**. *sm*. (Îdr) Persoană care se obligă în contractul de constitut să plătească o sumă de bani sau să efectueze altă prestaţie. *Responsabilitatea constituentului pentru culpă se determină după firea obligaţiei preexistente.* (Longinescu 1929: 327).

***Contracciu, ~ie****smf*. DLR: (înv) Concesionar.

Definiţia propusă pentru sensul juridic: **2**. (Înv) Contractant. *Poruncim dumitale vel vistier ca primindu-să la domneasca noastră visterie acest contract să îngrijeşti a să pune şi în lucrare, precum şi cel din partea stăpânirii să să dea la mâna contracciilor spre a fi şi ei întocmai următori, trecându-să însă şi în condica visteriei.* (Rezoluţie din 1 aprilie 1824 a domnitorului Grigore Dimitrie Ghica, ap. Potra, 1975: 150).

***Coparticipant, ~ ă*** *smf. adj*. Definiţia DLR: **1-2**.(Persoană) care participă la o antrepriză, asociaţie etc.

Definiţia propusă pentru sensul juridic: **3**. (Jur; spc) Persoană care participă în calitate de coautor, instigator sau complice la săvârşirea unei infracţiuni. *În astfel de cazuri, la stabilirea pedepsei în concret se va ţine seamă nu numai de contribuţia directă, personală, a complicelui, ci şi de contribuţia conexă a coparticipantului respectiv.* (Dongoroz et al. 1969: 218).

***Corporal³,~ ă*** *adj*. DLR înregistrează douăzeci şi opt de sensuri.

Definiţia propusă pentru sensul juridic: **29**. (Îs) *Bun* ~ Bun care are o existenţă materială (îoc *bun incorporal*). *Potrivit acestei clasificări,*



BDD-V3096 © 2017 Editura Universitaria
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:52:09 UTC)

*pământul, animalele, maşinile, construcţiunile, plantele, ca şi toate celelalte lucruri de cari ne servim pentru satisfacerea multiplelor noastre nevoi, sunt bunuri corporale, în timp ce toate drepturile, cum ar fi dreptul de creanţă, dreptul de uz, de uzufruct etc. sunt bunuri necorporale.* (Rarincescu 1946: 569). *Dispoziţiile art. 1909 c.civ. nu sânt aplicabile decât bunurilor mobile corporale, iar nu şi celor incorporale.* (Pop şi Beleiu 1974: 213). *Bunurile corporale sunt acele lucruri corporale- ce provin de la natură ori sunt create de om- care au fost apropriate... sub forma dreptului de proprietate privată sau publică.* (Reghini et al. 2013: 283).

***Corupţie*** *sf.* Definiţii DLR: **1**. (Înv) Alterare. **2**. Seducere. **3**. Depravare. **4**. Abatere de la cinste. **6**. Abdicare de la datorie.

Definiţii propuse pentru sensul juridic: **6**. (Îs) ~ *activă*Infracţiunea de dare de mită. *Infracţiunea de dare de mită-denumită în literatura juridică corupţie activă-are o strânsă legătură cu infracţiunea de luare de mită.* (Dongoroz et al. 1972: 144). **7**. (Îs) ~ *pasivă* denumire dată infracţiunii de luare de mită. *Infracţiunea de luare de mită-denumită în literatura juridică corupţie pasivă- are o strânsă legătură cu infracţiunea de luare de mită.* (Dongoroz et al. 1972: 137).

***Criminalist[1], ~ ă*** *smf.* Definiţii DLR (Învp) **1**. Specialist în criminalistică. **2**. Criminolog. **3**. Autor care scrie despre criminalistică.

Altă definiţie propusă pentru sensul juridic: **4**. (Înv) Penalist. *Criminaliştii... sunt oameni care n-au cugetare proprie.* (Tanoviceanu 1912: 8).

***Crupier*** *sm*. Definiţie DLR: Angajat la o casă de jocuri de noroc, care supraveghează jocul, plăteşte mizele câştigătoare şi le adună pe cele pierdute.

Definiţia propusă pentru sensul juridic: **2**. (Jur) Persoană care primeşte de la un asociat într-o societate în nume colectiv avantajele şi riscurile ce decurg din calitatea de asociat, rămânând însă simplu terţ, în raport cu societatea. *În Englitera, crupierul se cheamă subpartener, adică subasociat.* (Dumitrescu 1914: 188).

***Cursă[2]*** *sf.* DLR indică opt sensuri, niciunul din domeniul ştiinţelor juridice.

Definiţia propusă pentru sensul juridic: **9**. (Jur) Infracţiune pedepsită de dreptul penal internaţional, constând din autorizarea dată de un stat unor nave particulare de a ataca şi jefui vasele inamice. *Azi însă această chestiune a corsarilor nu mai are importanţa pe care o avea altădată, fiindcă cele mai*



BDD-V3096 © 2017 Editura Universitaria
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:52:09 UTC)

*multe puteri au aderat declaraţiei de la Paris din 1854 prin care Anglia şi Franţa renunţau la cursă.* (Meitani 1931: 492).

***Curtaj*** *sn.* Definiţii DLR: (Iuz) **1**. Ocupaţia curtierului. **2**. Remuneraţie acordată curtierului la încheierea unei tranzacţii.

Definiţia propusă pentru sensul juridic: **3**. (Îs)~ *matrimonial* Contract prin care o persoană se obligă să plătească o sumă de bani peţitorului care mijloceşte încheierea unei căsătorii. *Curtea de casaţie din Belgia persistă în ideea greşită, după noi, de a considera curtajul matrimonial ca ilicit.* (Alexandresco 1910: 255).

***Cutumiar, ~ ă*** *adj*. Toate cele cinci sensuri din DLR se referă la adjectivul *cutumiar*.

Definiţia propusă pentru un alt sens juridic: **6**.*sn*. Culegere de cutume. *Marea popularitate a Hexabiblului se lărgeşte după 1750 şi un cutumiar românesc redactat de Fotino în 1777, apare în traducere românească la 1817 sub titlul de* Pravilele lui Armenopol. (Georgescu 1980: 114).

***Dare*** *sf*. DLR înregistrează 17 sensuri, niciunul din domeniul ştiinţelor juridice.

Definiţia propusă pentru sensul juridic: **18**. (Jur; îs) ~ *în plată* Modalitate de stingere a unei obligaţii prin darea unui alt lucru decât cel datorat, cu acordul creditorului. *Aceste trei excepţii sunt referitoare la cazuri de dare în plată.* (Hamangiu et al., 1929: 901). *Darea în plată poate fi asimilată cu o novaţiune prin schimbare de obiect.* (Rosetti-Bălănescu et al. 1947: 298). *Darea în plată implică o datorie preexistentă.* (Popescu şi Anca, 1968: 306). *Principalul efect al dării în plată constă în stingerea obligaţiei ca şi plata.* (Dogaru şi Drăghici 2002: 509). *Darea în plată poate fi liberatorie pentru debitor numai cu condiţia de a nu interveni ulterior evingerea creditorului de către un terţ titular al unui drept asupra bunului oferit.* (Bob 2015: 73).

***Domiciliat, ~ ă*** *adj*. Definiţia DLR: Care are un domiciliu într-un anumit loc.

Definiţia propusă pentru sensul juridic: **2**. (Jur; îs) *Cambie ~ă* Cambie care se plăteşte la domiciliul unui terţ. *Deci cambiile domiciliate au drept caracteristică esenţială aceea a efectuării plăţii la domiciliul altei persoane decât acela al trasului.* (Gălăşescu-Pyk 1939: 351).



BDD-V3096 © 2017 Editura Universitaria
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:52:09 UTC)

***Domiciliere*** *sf*. Definiţia DLR: Faptul de a domicilia.

Definiţia propusă pentru sensul juridic: **2.** (Jur) Indicarea domiciliului unui terţ ca loc de plată a unei cambii. *Scopul domicilierii nu e atât acela de a fixa un sediu deosebit din punct de vederelocal de aparentul domicliu al trasului, ci de a indica o persoană deosebită pentru efectuarea prestaţiunii.*(Gălăşescu-Pyk 1939: 351).

***Dominant, ~ ă*** *adj*. Niciunul din sensurile indicate în DLR nu priveşte domeniul ştiinţelor juridice.

Definiţia propusă pentru sensul juridic: **6**. *adj*. (Jur; îs) *Fond* **~** Imobil în favoarea căruia s-a constituit o servitute. *Servituţile negative sunt acelea ce dau proprietarului fondului dominant numai dreptul de a împiedica pe proprietarul fondului aservit să facă acte de uz sau să exercite un drept pe cari acesta le-ar putea face sau exercita dacă n-ar exista servitutea.* (Hamangiu et al. 1929: 433). *Proprietarul fondului dominant are dreptul să facă lucrările necesitate de exercitarea servituţii şi de păstrarea ei.* (Rosetti-Bălănescu et al. 1947: 238). *Proprietarul fondului dominantnu poate să îngreuneze sarcina imobilului grevat.* (Ionaşcu şi Brădeanu 1978: 132). *Confuziunea... este reunirea fondului dominant şi a celui aservit în patrimoniul aceluiaşi proprietar.* (Stătescu şi Bîrsan 1980: 274).
*Titularul servituţii (proprietarul fondului dominant) are exerciţiul acţiunii confesorii pentru apărarea dreptului său.* (Bîrsan 2001: 295).

***Dominical, ~ă*** *adj*.DLR indică acest termen numai ca variantă lexicală a cuvântului-titlu *duminical*.

Definiţia propusă pentru sensul juridic: **2**. (Îdr)Putere exercitată de stăpân asupra sclavilor. *Se obişnuieşte ca sub numele de îndrituiri de familie să se vorbească de căsătorie..., putere părintească..., putere dominicală sau robie..., putere maritală, quasirobie, tutelă..., şi curatelă.* (Longinescu 1929: 585).

***Donativ.*** DLR reţine numai sensul substantival al termenului, respectiv „Dar făcut de împăraţi sau de generalii romani soldaţilor şi, prin extensiune, dar”.

Definiţia propusă pentru sensul juridic: **3**. *adj*. Care provine dintr-o donaţie. *Deosebirea între baştină şi proprietatea donativă (stăpânirea din danie domnească) este unanim admisă.* (Georgescu 1980: 193).



BDD-V3096 © 2017 Editura Universitaria
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:52:09 UTC)

## 5. Concluzii

Nu insistăm asupra cauzelor erorilor şi lacunelor sesizate în redarea limbajului juridic din DLR. Unele sunt de natură obiectivă, precum cele determinate de schimbările legislative sau de limitele fireşti pe care le are un filolog în consultarea unei vaste bibliografii juridice, în timp ce altele sunt de natură subiectivă. Eliminarea lor într-o viitoare ediţie a dicţionarului tezaur al limbii române ar presupune cooptarea în colectivul de redactare şi a unor specialişti din domeniul ştiinţelor juridice.

## Bibliografie

Alexandresco, Dimitrie. 1888. *Explicaţiune teoretică şi practică a dreptului civil român în comparaţiune cu legile vechi şi cu principalele legislaţiuni străine. Tomul al doile.* Iassy: Tipografia Lucrătorilor Români Asociaţi.

Alexandresco, Dimitrie. 1890. *Explicaţiune teoretică şi practică a dreptului civil român în comparaţiune cu legile vechi şi cu principalele legislaţiuni străine. Tomul al treile.* Iaşi: Tipografia Naţională.

Alexandresco, Dimitrie. 1898. *Explicaţiune teoretică şi practică a dreptului civil român în comparaţiune cu legile vechi şi cu principalele legislaţiuni străine. Tomul al cincile.* Iaşi: Tipografia Naţională.

Alexandresco, Dimitrie. 1910. *Explicaţiune teoretică şi practică a dreptului civil român în comparaţiune cu legile vechi şi cu principalele legislaţiuni străine. Tomul IX.* Bucureşti: Atelierele Grafice Socec & Co.

Alexandresco, Dimitrie. 1911. *Explicaţiune teoretică şi practică a dreptului civil român în comparaţiune cu legile vechi şi cu principalele legislaţiuni străine. Tomul XI.* Bucureşti: Atelierele Grafice Socec & Co.

Antonescu, Eftimie. 1908. *Codul comercial adnotat. Vol. I.* Bucureşti: Editura Librăriei Socec & Co.

Antoniu, George, Volonciu, Nicolae, Zaharia, Nicolae. 1988. *Dicţionar de procedură penală.* Bucureşti: Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică.

Beleiu, Gheorghe. 1992. *Drept civil român. Introducere în dreptul civil. Subiectele dreptului civil.* Bucureşti: Casa de Editură şi Presă „Şansa" S.R.L.

Bîrsan, Corneliu. 2001. *Drept civil. Drepturile reale principale.* Bucureşti: Editura All Beck.

Bob, Mircea. 2015.*Obligaţia contractuală în dreptul roman cu trimiteri comparative la Codul civil.* Bucureşti: Universul Juridic.

Boroi, Gabriel. 1997.*Drept civil. Teoria generală.* Bucureşti: Editura All.



BDD-V3096 © 2017 Editura Universitaria
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:52:09 UTC)

Bujoreanu, Ioan, M. 1873. *Colecţiune de legiuirile României vechi şi noi câte s-au promulgat până la finele anului 1870.* Bucuresci: Noua Tipographie a Laboratorilor Români.

Cantacuzino, Matei. 1921. *Elementele dreptului civil.* Bucureşti: Editura „Cartea Românească" S.A.

Cercel, Sevastian. 2006. *Introducere în dreptul civil.* Bucureşti: Editura Didactică şi Pedagogică R.A.

Constantinescu, Alexandru, Constantiniu, Florin, Georgescu, Valentin, Al. et al. 1988. *Instituţii feudale din Ţările Române. Dicţionar.* Bucureşti: Editura Academiei Republicii Socialiste România.

Christescu, C., C. 1894. *Codicele civil adnotat cu jurisprudenţa română...* Bucuresci: Tipo-litografia Ed. Wiegand & C. Săvoiu.

Cosma, Doru. 1969. *Teoria generală a actului juridic civil.* Bucureşti: Editura Ştiinţifică.

Costin, Mircea, Mureşan, Mircea şi Ursa, Victor. 1980. *Dicţionar de drept civil.* Bucureşti: Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică.

Costin, Mircea, N. 1993. *Marile instituţii ale dreptului civil român. 3. Teoria generală a obligaţiilor.* Cluj-Napoca: Editura Dacia.

Costin, Mircea, N., Costin, Mircea, C. 1997. *Dicţionar de drept civil. Vol. I. A-C.* 1997. Bucureşti: Lumina Lex.

Deak, Francisc. 1996. *Tratat de drept civil. Contracte speciale.* Bucureşti: Editura Actami.

Dogaru, Ion. 1996. *Drept civil român. Tratat. Vol. I.* Craiova: Editura Europa.

Dogaru, Ion şi Drăghici, Pompil. 2002. *Drept civil. Teoria generală a obligaţiilor.* Bucureşti: Editura All Beck.

Dongoroz, Vintilă, Kahane, Siegfried, Oancea, Ion et al. 1969. *Explicaţii teoretice ale Codului penal român, partea generală, vol. I.* Bucureşti: Editura Academiei Republicii Socialiste România.

Dongoroz, Vintilă, Kahane, Siegfried, Oancea, Ion et al. 1970. *Explicaţii teoretice ale Codului penal român, partea generală, vol. II.* Bucureşti: Editura Academiei Republicii Socialiste România.

Dongoroz, Vintilă, Kahane, Siegfried, Oancea, Ion et al. 1972. *Explicaţii teoretice ale Codului penal român, vol. IV, partea specială.* Bucureşti: Editura Academiei Republicii Socialiste România.

Dongoroz, Vintilă, Kahane, Siegfried, Antoniu, George et al. 1976. *Explicaţii teoretice ale Codului de procedură penală român. Partea specială. Volumul II.* Bucureşti: Editura Academiei Republicii Socialiste România.

Dumitrescu, M., A. 1908. *Codul de comerciu comentat, vol. II.* Bucuresci: Editura Librăriei Alcalay.



BDD-V3096 © 2017 Editura Universitaria
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:52:09 UTC)

Dumitrescu, M., A. 1912. *Codul de comerciu comentat, vol. III.* Bucureşti: Editura Librăriei Leon Alcalay.

Dumitrescu, M., A. 1914. *Codul de comerciu comentat, vol. IV.* Bucureşti: Editura Librăriei Leon Alcalay.

Dumitrescu, M., A. 1926. *Codul de comerciu adnotat cu jurisprudenţa până la zi a Curţei de Casaţie, a curţilor de apel şi a tribunalelor române dimpreună cu jurisprudenţa italiană, franceză, belgiană, austriacă, vol. I.*Bucureşti: Editura Cugetarea.

Eliescu, Mihail. 1966. *Transmisiunea şi împărţeala moştenirii în dreptul Republicii Socialiste România.* Bucureşti: Editura Academiei Republicii Socialiste România.

Eliescu, Mihail. 1972. *Răspunderea civilă delictuală.*Bucureşti: Editura Academiei Republicii Socialiste România.

Eliescu, Mihail. 1997. *Curs de succesiuni.* Bucureşti: Editura Humanitas.

Floca, Ioan. 1990. *Drept canonic ortodox, legislaţie şi administraţie bisericească, vol. II.* Bucureşti: Editura Institutului Biblic şi de Misiune al Bisericii Ortodoxe Române.

Gălăşescu-Pyk, D. 1939. *Cambia şi biletul la ordin,* vol. I. Bucureşti: Tiparul Universitar.

Georgescu, Valentin, Al. 1980. *Bizanţul şi instituţiile româneşti până la mijlocul secolului al XVIII-lea.* Bucureşti: Editura Academiei Republicii Socialiste România.

Hamangiu, C. 1926. *Codex Romaniae.* Bucureşti: Cultura Naţională.

Hamangiu, C., Rosetti-Bălănescu, I. şi Băicoianu, Al. 1928. *Tratat de drept civil român. Volumul I.* Bucureşti: Editura „Naţională" S. Ciornei.

Hamangiu, C., Rosetti-Bălănescu, I. şi Băicoianu, Al. 1929. *Tratat de drept civil român. Volumul II.* Bucureşti: Editura „Naţională" S. Ciornei.

Ionaşcu, Traian, Barasch, Eugen, Ionaşcu, Aurelian et al. 1967. *Tratat de drept civil. Volumul I. Partea generală.* Bucureşti: Editura Academiei Republicii Socialiste România.

Ionaşcu, Traian şi Brădeanu, Salvador. 1978. *Drepturile reale principale în Republica Socialistă România.*Bucureşti: Editura Academiei Republicii Socialiste România.

Kalinovski, Georges. 1966. *Introduction à la lexique juridique,* în „Archives des philosophie de droit", vol. IX, *La logique du droit.*

Longinescu, S., G. 1929. *Elemente de drept roman. Volumul II.* Bucureşti: Tipografia Soc. Anonime „Curierul Judiciar".

Maliţa, Mircea. 1975. *Diplomaţia. Şcoli şi instituţii.* Bucureşti: Editura Didactică şi Pedagogică.



BDD-V3096 © 2017 Editura Universitaria
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:52:09 UTC)

Meitani, G. 1931. *Curs de drept internaţional public.* Bucureşti: Editura Al. T. Doicescu.

Negru, V. 1958. *Curs de drept civil. Partea generală, persoane şi bunuri.* Iaşi: Litografia Învăţământului.

Peretz, Ion. 1915. *Curs de istoria dreptului român. Partea I. Originile dreptului român.* Bucureşti: Editura Tip. Ziarului „Curierul Judiciar".

Pop, Aurel şi Beleiu, Gheorghe. 1974. *Curs de drept civil. Partea generală.* Bucureşti: Centrul de Multiplicarea al Universităţii din Bucureşti.

Popescu, Sofia şi Iliescu, Dragoş. 1979. *Probleme actuale ale metodologiei juridice.* Bucureşi: Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică.

Popescu, Tudor, R. şi Anca, Petre. 1968. *Teoria generală a obligaţiilor.* Bucureşti: Editura Ştiinţifică.

Popescu, Tudor, R. 1983. *Dreptul comerţului internaţional.* Bucureşti: Editura Didactică şi Pedagogică.

Potra, George. 1975. *Documente privitoare la istoria oraşului Bucureşti (1821-1848).* Bucureşti: Editura Academiei Republicii Socialiste România.

Rarincescu, Mihail, G. 1946. *Curs elementar de drept civil român. Vol. I.* Bucureşti.

Rădescu, Dumitru. 1997. *Dicţionar de drept privat.* Bucureşti: Editura Mondan'94.

Rătescu, Const., G., Ionescu-Dolj, I., Perieţeanu, I., Gr. et al. 1937.*Codul penal Carol al II-lea adnotat. Vol. III.* Bucureşti: Editura Librăriei Socec.

Reghini, Ionel, Diaconescu, Şerban şi Vasilescu, Paul. 2013. *Introducere în dreptul civil.* Bucureşti: Editura Hamangiu.

Rosetti-Bălănescu, I., Sachelarie, Ovid şi Nedelcu, Nic., G. 1947. *Principiile dreptului civil român.* Bucureşti: Editura de Stat.

Stătescu, Constantin şi Bîrsan, Corneliu. 1980. *Drept civil. Teoria generală a drepturilor reale.* Bucureşti: Tipografia Universităţii din Bucureşti.

Stătescu, Constantin şi Bîrsan, Corneliu. 1981.*Tratat de drept civil. Teoria generală a obligaţiilor.* Bucureşti: Editura Academiei Republicii Socialiste România.

Stoicescu, C. 1931. *Curs elementar de drept roman.* Bucureşti: Institutul de Arte Grafice „Bucovina".

Tanoviceanu, I. 1912. *Curs de drept penal. Volumul I-iu*. Bucureşti: Atelierele Grafice Socec & Co.

Tanoviceanu, I. 1924. *Tratat de drept şi procedură penală. Vol. I.* Bucureşti: Tip. „Curierul Judiciar".

Tudor, Dumitru (coord), Aricescu, Andrei, Bodor, Andrei et al. 1982. *Enciclopedia civilizaţiei romane.* Bucureşti: Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică.



BDD-V3096 © 2017 Editura Universitaria
Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:52:09 UTC)

Vasiliu, Teodor, Pavel, Doru, Antoniu, George et al. 1977. *Codul penal al Republicii Socialiste România comentat şi adnotat. Partea specială. Volumul II*. Bucureşti: Editura Ştiinţifică şi Enciclopedică.

Zinveliu, Ioan. 1978. *Contractele civile. Instrumente de satisfacere a intereselor cetăţenilor.* Cluj-Napoca: Editura Dacia.



**BDD-V3096 © 2017 Editura Universitaria**
**Provided by Diacronia.ro for IP 216.73.217.42 (2026-11-15 19:52:09 UTC)**